

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr M2022/01364
Vårt dnr R-2022-29

Malmö den 7 november 2022

REMISSVAR: Remiss av slutbetänkandet SOU 2022:21 Rätt för klimatet

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadörer, katalysatorer och garantier för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sveriges årsmöte har fastställt ett antal ståndpunkter som är vägledande för Avfall Sveriges ställningstaganden och åtgärder för att utveckla avfallshanteringen och kommunernas roller. Följande belyser Avfall Sveriges syn på de frågor som lyfts i denna utredning:

- Avfall Sveriges stödjer avfallshierarkin som princip. Frågor om förebyggande, återanvändning och avfallshantering ska integreras tidigt i samhällsplaneringen.
- Avfallsanläggningar ska lokaliseras, utformas och drivas så att människors hälsa samt miljön skyddas både på kort och lång sikt. Teknikutveckling och bättre miljöprestanda hos avfallsanläggningar är viktigt för att minimera miljöpåverkan och öka återvinningen av energi och material.

2. Sammanfattning

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter till remissen. Avfall Sverige konstaterar att ett av betänkandets huvudavsnitt inte har någon bäring på kommunens ansvar för kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken, del II underlätta byggande av elnät och avstår därför från att yttra sig i den delen.

Avfall Sverige konstaterar också att de aspekter som har bäring på kommunens avfallshantering framför allt behandlades i utredningens delbetänkande SOU 2021:21 En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden (M2021/00830).

Sammanfattningsvis angav Avfall Sverige i remissvar till delbetänkandet följande:

- Avfall Sverige välkomnar förslagen om att förtydliga att miljöbalken även omfattar klimatperspektivet och att - om det leder till ökad miljö- och klimatnytta - i första hand återvunnet material ska användas.
- Utredningen hade kunnat vara mycket mer långtgående i fråga om krav på förebyggande av att avfall uppstår. Utredningen är dessutom alltför inriktad på prövning av tillståndspliktiga verksamheter, när en mycket stor förbättringspotential i icke tillståndspliktiga miljöfarliga verksamheter.

I det aktuella betänkandet saknar Avfall Sverige en redogörelse för biogasens betydelse och bidrag till ett transporteffektivt samhälle och klimatomställningen. Utöver det har också biogas och biogödsel en viktig funktion att fylla när det gäller nationell självförsörjning och beredskap.

Vidare saknar Avfall Sverige en redogörelse för resurshushållning och cirkulär ekonomi som viktiga bidrag till klimatomställningen.

Avfall Sverige konstaterar att det i utredningens nämnda delbetänkande SOU 2021:21 redogörs för det rättsliga utrymmet att ge klimatet större betydelse vid prövning. Avfall Sverige ser inte att det är nödvändigt med en ny avvägningsregel avseende klimataspekten i miljöbalken eftersom den möjligheten redan finns idag.

3. Generella kommentarer

3.1 Biogasens betydelse och bidrag till ett transporteffektivt samhälle och klimatomställningen

Biogasmarknadsutredningen (Mer biogas! För ett hållbart Sverige SOU 2019:63), som presenterade sitt betänkande i december 2019 har fastslagit att biogasen spelar en viktig roll om Sverige ska uppnå de högt satta klimat- och miljömålet. Eftersom de svenska biogasanläggningarna brottas med låg lönsamhet, bl.a. på grund av snedvriden konkurrens från importerad dansk biogas som ges dubbla ekonomiska stöd, var ett av utredningens huvudsyften att lämna förslag på styrmedel som minskar denna snedvridning och förbättrar lönsamhet och konkurrenskraft hos de svenska biogasproducenterna. I budgetpropositionen för 2022 presenterade S-regeringen ett långsiktigt produktionsstöd

linje med biogasmarknadsutredningens förslag. Det är viktigt att detta stöd verkställs så att konkurrenssnedvridningen från importerad biogas utjämnas.

Det finns alltså en outnyttjad potential i biogasen som fordonsgas. Framför allt för regionbusstrafik samt för fjärrtransporter med lastbil. För fjärrtransporter kan fordonsgasen komprimeras till flytande biogas (LBG), vilket gör att mer bränsle kan medföras än om gasen medförs i gasform. Med LBG kan fjärrtransporter ske från tex. södra till norra Sverige och vice versa med ett fåtal stopp för tankning på vägen. Det förutsätter dock att det ges stabila förutsättningar för produktion av biogas samt inrättandet av ett nätverk av tankställen inklusive långsiktiga förutsättningar för tillverkare av bussar och lastbilar. Efterkonvertering av tunga fordon (liksom lätta) till gasdrift är dessutom en reell möjlighet. Avfall Sverige anser att det behövs alternativ till eldrift av fordon och att det också av självförsörjnings- och beredskapsskäl är klokt att även upprätthålla alternativ till eldrift av fordon.

Den biologiska återvinningen med sin generering av biogödsel och biogas är två behandlingsmetoder som bidrar och kan bidra ännu mer till den nationella självförsörjningen av värme, el, industrigas, fordonsgas och biogödsel.

Att utifrån ett samlat miljö- och samhällsansvar främja energiåtervinningen av sådant avfall som inte kan materialåtervinnas och att främja en ökad rötning av matavfall är redan en del av de generella ståndpunkter som Avfall Sveriges årsmöte har fastställt. Behovet av ökad självförsörjning av energi har gjort att dessa nyttor också har hamnat i fokus av den anledningen. Det finns därför ett momentum för att nu ta draghjälp av den aktuella situation där EU behöver öka sin självförsörjningsgrad av energi och att med utgångspunkt i det fortsätta att argumentera för stabila förutsättningar för energiåtervinningen liksom den biologiska återvinningen av matavfall genom rötning, där biogasen alltså har potential att bidra ytterligare till omställningen i transportsektorn. Biogödseln från naturgasproduktionen ersätter konstgödsel, vilken till stora delar behöver importeras och därmed är känslig för störningar i produktionen och logistiken. Biogas som kan uppgraderas till fordonsgas kan dessutom produceras vid gårdsrötningsanläggningar, vilket säkerställer lokal självförsörjning av bränsle som möjliggör ett säkerställande av fortsatt livsmedelsproduktion vid samhällskriser.

När EU-kravet avseende utsortering av bioavfall från både hushåll och verksamheter blir obligatoriskt i hela EU från och med den 1 januari 2024 ökar potentialen ytterligare för rötning av matavfall och produktion av biogödsel. I över 90 procent av kommunerna sorteras redan matavfall ut idag och går till framför allt rötning, men också i viss mån kompostering (genom vilken biogödsel också kan produceras). Framför allt behöver utsorteringen av bioavfall öka i verksamheter eftersom det är där den stora potentialen finns och det beslutade EU-kravet avseende utsortering är därför viktigt.

3.2 Resurshushållning och cirkulär ekonomi som viktiga bidrag till klimatomställningen

Revideringen av ramdirektivet 2008/98/EG om avfall är ett mycket viktigt led i att uppnå målet om ett resurseffektivt EU. Revideringen innebär också en möjlighet att säkerställa att definitioner och andra parametrar, vilka utgör ramen för avfallslagstiftningen, blir desamma i alla avfallsdirektiv vilket möjliggör bättre implementering nationellt.

Det är viktigt med ett ökat fokus på i första hand förebyggande av avfall och därefter återvinning i olika former. För det avfall som inte har kunnat förebyggas, förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas i tidigare led är energiåtervinning den bästa behandlingsmetoden eftersom värme och el produceras från avfallet.

Ramdirektivet om avfall bör åtföljas av reviderad produktlagstiftning, såsom direktiv om eko-design och miljömärkning inklusive mål för återvinningsbara produkter liksom andelen återvunnet material i nya produkter. Detta möjliggör att tydligare krav kan ställas på producenterna för deras produkter när de en dag blir avfall.

Avfall Sverige saknar i betänkandet en redogörelse för resurshushållning och cirkulär ekonomi som viktiga bidrag till klimatomställningen i betänkandet och uppmanar regeringen att ta med sig dessa aspekter vid formulering av lagförslag.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår chefsjurist Sven Lundgren, sven.lundgren@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 09.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd